

مجتمع آموزش عالی شهید مقدس

جامعة المصطفى صلى الله عليه وآله العالمية

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق جزا و جرم شناسی

عملیات انتحاری در فقه و حقوق افغانستان

suicidal operation In jurisprudence and law afghanistan

استاد راهنما؛ دکتر محمد هادی صادقی

استاد مشاور؛ دکتر محمد باقر گرایلی

پژوهشگر؛ غلام میدر رضوانی

بهار 1394

عملیات انتحاری در فقه و حقوق افغانستان

باسمه تعالی

1. نقل مطالب این پایان نامه، با ذکر منبع و نام جامعه المصطفی صلی الله علیه وآله بلامانع می باشد.

2. مسئولیت مطالب پایان نامه به عهده نویسنده است.

3. نشر این پایان نامه در داخل جمهوری اسلامی ایران منوط به دریافت اجازه کتبی از جامعه

المصطفی صلی الله علیه و آله می باشد.

تقدیم به

پیشوای حق طلبان و فاتح خیبر عدالت و انسانیت، حضرت ابوتراب علی بن ابی طالب علیه افضل الصلوة والسلام و قربانیان مظلوم
علیات اتحاری در سراسر دنیا، به ویژه افغانستان، عراق و پاکستان.
بدان امید که با ظهور آخرین منظر عدالت، بشریت به عزت و کرامت ابدی و سعادت و سیادت هر دو جهان نایل آید.

تقدیر و تشکر

برخود لازم می‌دانم از ریاست معزز و مسئولین محترم جامعه المصطفی صلی الله علیه و آله العالمیه و عزیزانی که بنده را در تدوین و شکل‌گیری این اثر یاری رسانند، به ویژه استاد فریخته و کراتقدرم جناب آقای دکتر محمد مهدی صادقی ^{زید غزه} و استاد مشاور ارجمندم جناب حجت الاسلام والمسلمین دکتر محمد باقر کرابلی که بار اهنایی‌های دل‌سوزانه و عالمانه‌شان چراغ راه این جانب بوده‌اند، تقدیر و تشکر کنم. از آفریدگار بزرگ برای تمامی این عزیزان عمری پربار و توفیقات روز افزون خواستارم.

چکیده

با آن‌که حیات ارزش‌مندترین موهبت الهی به حساب می‌آید، اقدام علیه حیات خویشتن عمری به درازای تاریخ بشر دارد. دین اسلام با تحریم خودکشی، تحریم اضرار به نفس و وجوب حفظ جان همواره از حیات انسان حمایت کرده است. عملیات انتحاری که کشتن خویشتن برای کشتن دیگران است، در میان دو رویکرد ترهیبی و ترغیبی همواره واکنش‌هایی از جنس ستایش و نکوهش را در پی داشته است. تلاش‌های این تحقیق برای یافتن حکم عملیات انتحاری با توجه به علل و انگیزه‌های آن به این جا ره یافته است که دلالت ادله نقلی بر مشروعیت عملیات انتحاری ناتمام است. با استناد به قاعده عقلایی تقدیم اهم بر مهم در صورت تزامم آن دو، عملیات انتحاری تنها در صورتی می‌تواند مشروعیت داشته باشد که در برابر دشمن متجاوز تنها ترین راه برای دفاع از مرزهای اسلام و مسلمین بوده تحت نظر فقها و کارشناسان نظامی صورت گیرد. همچنین اگر شخص مهدورالدم برای کشتن فرد یا افراد مهدورالدم دست به عملیات انتحاری بزند نیز منعی دیده نمی‌شود.

عملیات انتحاری در قوانین جزایی افغانستان به صورت مستقل جرم‌انگاری نشده است، ولی با مراجعه به قانون جزای افغانستان و قانون مبارزه علیه جرایم تروریستی این کشور می‌توان ممنوعیت قانونی عملیات انتحاری را استنباط کرد. همچنین برای مهار کردن عملیات انتحاری و مبارزه با این پدیده هیچ اقدام اساسی از سوی دولت و نهادهای امنیتی صورت نگرفته است. این نوشته بر جرم‌انگاری عملیات انتحاری به صورت مستقل تأکید نموده خواستار در پیش گرفتن روش‌های زیربنایی و قانونی برای مبارزه با عملیات انتحاری است. توسعه صنعت بیمه و تأسیس صندوق حمایت از قربانیان جرایم خشونت‌بار از سوی دولت و نهادهای داخلی و خارجی برای جبران خسارت‌های جانی و مالی قربانیان عملیات انتحاری، دیگر پیشنهاد این تحقیق می‌باشد.

این نوشته با استناد به 170 منبع به سامان رسیده است.

واژگان کلیدی: خودکشی، انفجار، متحر، عملیات انتحاری و عملیات استشهادی.

کلیات 0

1. مقدمه ----- 1
- کلیات تحقیق ----- 3
1. بیان مسأله ----- 4
2. سؤال اصلی ----- 4
- حکم عملیات انتحاری با توجه به علل و انگیزه‌های آن چیست؟ ----- 4
3. سؤال‌های فرعی ----- 4
1. عملیات انتحاری با عملیات استشهادی چه تفاوت‌هایی دارد؟ ----- 4
3. اهداف و انگیزه‌های عوامل انتحاری چیست؟ ----- 5
2. عنوان مجرمانه عوامل مستقیم و غیر مستقیم عملیات انتحاری چیست؟ ----- 5
6. خسارت‌های ناشی از عملیات انتحاری را چه کسی باید جبران کند؟ ----- 5
4. فرضیه های تحقیق ----- 5
5. پیشینه تحقیق ----- 5
6. روش تحقیق ----- 6
7. ساختار تحقیق ----- 6

فصل اول؛ موضوع شناسی ----- 7

1. مفاهیم ----- 8
- 1.1.1. انتحار ----- 8
- 1.1.1.1. انتحار در لغت ----- 8
- 1.1.1.2. انتحار در اصطلاح ----- 9
- 1.1.1.3. عملیات در لغت ----- 10
- 1.1.1.4. تعریف عملیات انتحاری ----- 11
- 1.1.1.5. تاریخچه عملیات انتحاری ----- 12
- 1.1.1.6. خودکشی «انتحار» ----- 17
- 1.1.1.6.1. تعریف خودکشی ----- 17
- 1.1.1.6.2. چرایی خودکشی ----- 18
- 1.1.1.6.3. تاریخچه خودکشی ----- 19

- 20----- 1. 1. 1. 4. 6. اقسام خودکشی
- 21----- 1. 1. 1. 7. رابطه عملیات انتحاری و خودکشی
- 22----- 1. 1. 1. 2. استشهاد
- 22----- 1. 2. 1. 1. استشهاد در لغت
- 24----- 1. 1. 2. 2. استشهاد در اصطلاح
- 26----- 1. 1. 2. 3. استشهاد در روایات
- 28----- 1. 1. 2. 4. تفاوت‌های انتحار و استشهاد
- 28----- 1. 1. 2. 4. 1. تفاوت در غایت و هدف
- 29----- 1. 1. 2. 4. 2. تفاوت در مفهوم و مصداق
- 31----- 1. 1. 2. 5. عوامل مشروع دانستن عملیات استشهادی
- 31----- 1. 1. 2. 5. 1. تحسین برانگیز بودن
- 31----- 1. 1. 2. 5. 1. داشتن انگیزه دینی
- 32----- 1. 1. 2. 6. جایگاه نیت تقرب
- 34----- 1. 2. 2. 1. زمینه‌ها و ویژگی‌های عملیات انتحاری
- 34----- 1. 2. 2. 1. زمینه‌های عملیات انتحاری در افغانستان
- 35----- 1. 1. 2. 1. 1. زمینه‌های سیاسی
- 35----- 1. 1. 2. 1. 1. 1. استبداد حکومتی
- 37----- 1. 1. 2. 1. 2. موقعیت برتر طالبان در منازعات داخلی
- 39----- 1. 1. 2. 1. 3. تسامح دولت با عوامل انتحاری
- 40----- 1. 1. 2. 1. 4. دخالت کشورهای خارجی
- 40----- 1. 1. 2. 1. 4. 1. ایالات متحده آمریکا
- 42----- 1. 1. 2. 1. 4. 2. عربستان سعودی
- 43----- 1. 1. 2. 1. 4. 3. پاکستان
- 45----- 1. 2. 1. 2. 1. 2. زمینه‌های اجتماعی
- 45----- 1. 1. 2. 1. 2. 1. 1. هنجارهای قبیله‌ای
- 46----- 1. 1. 2. 1. 2. 2. معنا دهی و اسطوره‌سازی
- 48----- 1. 1. 2. 1. 2. 3. فقر
- 49----- 1. 1. 2. 1. 3. زمینه‌های اعتقادی

ب

- 49----- 1. 2. 1. 3. 1. خرد گریزی
- 50----- 1. 2. 1. 3. 2. سطحی نگری
- 52----- 1. 2. 2. ویژگی‌های عملیات انتحاری
- 53----- 1. 2. 2. 1. هدف گیری و انعطاف پذیری
- 54----- 1. 2. 2. 2. غافلگیری
- 55----- 1. 2. 2. 3. تأثیر روانی و اجتماعی
- 56----- 1. 2. 2. 4. کم هزینه بودن
- 57----- فصل دوم؛ مبانی ممنوعیت عملیات انتحاری**
- 58----- 1. 2. مبانی شرعی ممنوعیت عملیات انتحاری
- 58----- 1. 1. 2. 1. ادله نقلی
- 58----- 1. 1. 1. 2. آیات
- 67----- 1. 1. 2. 2. روایات
- 69----- روایت ششم؛ .**
- 70----- 1. 1. 2. 3. استدلال مخالفان
- 70----- 1. 1. 2. 3. 1. وجود عملیات استشهادی در عصر حضرت پیامبر صلی الله علیه وآله
- 72----- 1. 1. 2. 3. 2. وجوب دفاع
- 75----- 1. 1. 2. 3. 3. لزوم استقامت تا پیروزی
- 77----- 1. 1. 2. 4. 1. حفظ نفس
- 77----- 1. 1. 2. 4. 1. 1. حفظ نفس محترم
- 81----- 1. 1. 2. 4. 2. حفظ نفس غیر محترم
- 81----- 1. 1. 2. 4. 3. انتحار نفس غیر محترم
- 83----- 1. 2. 1. 2. 2. ادله عقلی - عرفی
- 83----- 1. 2. 1. 2. 1. اجماع فقها
- 84----- 1. 2. 1. 2. 2. اهمیت امنیت
- 84----- 1. 2. 2. 1. 2. 1. ضرورت تأمین امنیت
- 85----- 1. 2. 2. 2. 2. 1. 2. عملیات انتحاری و اخلال امنیت
- 86----- 1. 2. 1. 2. 3. ایجاد رعب و وحشت

- 87----- 4. 2. 1. 2. وهن دین
- 88----- 5. 2. 1. 2. اضرار به نفس
- 90----- 5. 2. 1. 2. استدلال مخالفان (تزامم)
- 90----- 1. 5. 2. 1. 2. معیارهای شناخت اهم
- 91----- 1. 1. 5. 2. 1. 2. اهتمام شارع
- 91----- 2. 1. 5. 2. 1. 2. شدت عقوبت تخلف
- 92----- 3. 1. 5. 2. 1. 2. لزوم احتیاط
- 92----- 4. 1. 5. 2. 1. 2. واجب کفایی بودن
- 92----- 2. 5. 2. 1. 2. احراز اهمیت هدف
- 93----- 3. 5. 2. 1. 2. التزام هدف و وسیله
- 94----- 4. 5. 2. 1. 2. نقش هدف در توجیه وسیله
- 94----- 5. 5. 2. 1. 2. شواهد دینی
- 95----- 1. 5. 5. 2. 1. 2. کشتن سپر قرار داده شدگان
- 97----- 2. 5. 5. 2. 1. 2. کشتن غیرنظامیان
- 100----- 6. 5. 2. 1. 2. شرایط عملیات استشهادی
- 100----- 1. 6. 5. 2. 1. 2. نظارت حاکم شرع و کارشناس نظامی
- 103----- 2. 6. 5. 2. 1. 2. تنهاترین راه برای دفاع
- 104----- 3. 6. 5. 2. 1. 2. وارد نشدن خسارت به جان و مال محترم
- 105----- 4. 6. 5. 2. 1. 2. قصد اعتلای دین
- 106----- 5. 6. 5. 2. 1. 2. عدم وهن اسلام و مسلمین
- 107----- 2. 2. مبانی قانونی ممنوعیت عملیات انتحاری
- 108----- 1. 2. 2. 1. 2. جرم انگاری عملیات انتحاری
- 109----- 1. 1. 2. 2. 1. 2. 2. تعریف جرم انگاری
- 111----- 2. 1. 2. 2. 1. 2. 2. آسیب های جرم انگاری
- 114----- 3. 1. 2. 2. 1. 2. 2. ضرورت جرم انگاری
- 115----- 4. 1. 2. 2. 1. 2. 2. اصول جرم انگاری
- 116----- 1. 4. 1. 2. 2. 1. 2. 2. ضرر به دیگران
- 117----- 2. 4. 1. 2. 2. 1. 2. 2. قیم مآبی

- 117----- 3. 4. 1. 2. 2 اخلاق‌گرایی قانونی
- 118----- 4. 4. 1. 2. 2 مصلحت عمومی
- 119----- 2 2 2 مستندات قانونی ممنوعیت عملیات انتحاری
- 119----- 1. 2. 2. 2 جرایم علیه امنیت خارجی و داخلی دولت
- 122----- 1. 1. 2. 2. 2 پیوستن به دشمن در حال جنگ
- 122----- 2. 1. 2. 2. 2 شرکت در جرایم علیه امنیت خارجی دولت
- 124----- 3. 1. 2. 2. 2 تخریب اموال و ایجاد رعب و وحشت
- 126----- 2. 2. 2. 2 جرم حریق و انفجار
- 126----- 1. 2. 2. 2. 2 ساخت و نگهداری مواد منفجره
- 127----- 2. 2. 2. 2. 2 انفجار و تهدید نفوس
- 127----- 3. 2. 2. 2. 2 انفجار و تهدید اموال
- 128----- 4. 2. 2. 2. 2 نقل و انتقال مواد منفجره
- 128----- 3. 2. 2. 2 جرایم تروریستی
- 129----- 1. 3. 2. 2. 2 استفاده از مواد منفجره و دیگر وسایل کشنده
- 130----- 2. 3. 2. 2. 2 تهیه و به کار بردن مواد هسته‌ای
- 131----- 3. 3. 2. 2. 2 شراکت در جرم و سعی در ارتکاب آن
- 132----- 4. 3. 2. 2. 2 اتفاق با عوامل ترور
- 132----- 5. 3. 2. 2. 2 عضویت در سازمان تروریستی
- 133----- 6. 3. 2. 2. 2 ایجاد مانع در کشف جرم
- 134----- فصل سوم؛ ارکان عملیات انتحاری**
- 135----- 1. 3 رکن مادی عملیات انتحاری
- 136----- 1. 1. 3 بیکره جرم
- 136----- 1. 1. 1. 3 رفتار فیزیکی
- 137----- 1. 1. 1. 1. 3 ارتکاب فعل
- 138----- 2. 1. 1. 1. 3 ترک فعل
- 138----- 2. 1. 1. 1. 3 شرایط و اوضاع و احوال
- 138----- 1. 2. 1. 1. 3 وضعیت منتحر
- 139----- 2. 2. 1. 1. 3 وضعیت قربانی

- 139----- 3. 1. 1. 2. 2. 1. اشخاص
- 143----- 3. 1. 1. 2. 2. 2. اموال
- 144----- 3. 1. 1. 3. نتیجه
- 144----- 3. 1. 1. 3. 1. جنایت علیه اشخاص
- 145----- 3. 1. 1. 3. 1. جنایت متحر علیه خود
- 145----- 3. 1. 1. 3. 2. جنایت علیه دیگران
- 146----- 3. 1. 1. 3. 2. جرایم علیه اموال
- 146----- 3. 1. 1. 3. 3. اخلال در امنیت و آسایش عمومی
- 147----- 3. 1. 1. 3. 4. شروع به عملیات انتحاری
- 148----- 3. 1. 2. رابطه استناد
- 150----- 3. 1. 2. 1. کیفیت دخالت عوامل و رابطه استناد
- 150----- 3. 1. 2. 1. 1. مباشرت و رابطه استناد
- 151----- 3. 1. 2. 1. 2. اجتماع مباشرین و رابطه استناد
- 152----- 3. 1. 2. 1. 3. تسبیب و رابطه استناد
- 153----- 3. 1. 2. 1. 4. اجتماع سبب و مباشر و رابطه استناد
- 153----- 3. 1. 2. 1. 5. اجتماع اسباب و رابطه استناد
- 154----- 3. 1. 2. 1. 6. معاونت و رابطه استناد
- 156----- 3. 1. 2. 1. 6. 1. مفهوم معاونت
- 156----- 3. 1. 2. 1. 6. 2. عنصر قانونی معاونت
- 157----- 3. 1. 2. 1. 6. 3. عنصر مادی معاونت
- 158----- 3. 1. 2. 1. 6. 4. عنصر معنوی معاونت
- 159----- 3. 1. 2. 1. 6. 5. ترک فعل و معاونت
- 159----- 3. 1. 2. 2. تشخیص رابطه استناد
- 160----- 3. 2. رکن روانی عملیات انتحاری
- 161----- 3. 2. 1. قصد
- 161----- 3. 1. 2. 1. عقل و اختیار
- 164----- 3. 1. 2. 2. رابطه قصد و اراده
- 165----- 3. 1. 2. 3. قصد فعل

- 167----- 4. 1. 2. 3. قصد نتیجه
- 168----- 5. 1. 2. 3. قصد صریح و تبعی
- 169----- 6. 1. 2. 3. قصد فرد معین و غیر معین
- 170----- 2. 2. 3. انگیزه
- 171----- 1. 2. 2. 3. نقش انگیزه در ماهیت عملیات انتحاری
- 172----- 2. 2. 2. 3. نقش انگیزه در تخفیف و تشدید مجازات
- 174----- 3. 2. 2. 3. گونه‌های انگیزه در عملیات انتحاری
- 174----- 1. 3. 2. 2. 3. اعتلای دین
- 175----- 2. 3. 2. 2. 3. دفع تجاوز
- 176----- 3. 3. 2. 2. 3. شهادت طلبی
- 176----- 4. 3. 2. 2. 3. انتقام گیری
- 178 ----- فصل چهارم؛ جبران خسارت و مجازات در عملیات انتحاری**
- 179----- 1. 4. جبران خسارت
- 179----- 1. 1. 4. ادله جبران خسارت
- 180----- 1. 1. 1. 4. قاعده اتلاف
- 180----- 1. 1. 1. 4. اعتبار سنجی قاعده اتلاف
- 182----- 2. 1. 1. 4. قلمرو اتلاف
- 183----- 2. 1. 1. 4. قاعده تسبیب
- 184----- 1. 2. 1. 1. 4. اعتبار سنجی قاعده تسبیب
- 185----- 2. 2. 1. 1. 4. قلمرو ضمان تسبیب
- 186----- 3. 1. 1. 4. قاعده لاضرر
- 187----- 1. 3. 1. 1. 4. اعتبار سنجی قاعده لاضرر
- 188----- 2. 3. 1. 1. 4. قلمرو قاعده لاضرر
- 190----- 4. 1. 1. 4. قاعده هدر نرفتن خون مسلمان
- 191----- 1. 4. 1. 1. 4. اعتبار سنجی قاعده
- 193----- 2. 4. 1. 1. 4. قلمرو هدر نرفتن خون مسلمان
- 194----- 2. 1. 4. جبران کننده خسارت
- 195----- 1. 2. 1. 4. تشکیلات و سازمان

- 197----- خویشاوندان منتحر 2. 2. 1. 4
- 200----- دولت (بیت المال) 3. 2. 1. 4
- 200----- مسئولیت مدنی دولت 1. 3. 2. 1. 4
- 202----- مسئولیت اجتماعی دولت 2. 3. 2. 1. 4
- 203----- مسئولیت دولت در نگاه شریعت 3. 3. 2. 1. 4
- 205----- دیه منتحر 4. 3. 2. 1. 4
- 206----- مجازات‌ها و موجبات تخفیف و تشدید 2. 4
- 206----- 1. 2. 4 عناوین مجرمانه و مجازات‌ها
- 207----- 1. 1. 2. 4 اقدام علیه امنیت کشور
- 207----- 1. 1. 1. 2. 4 مجازات مباشرت در جرایم علیه امنیت
- 208----- 2. 1. 1. 2. 4 مجازات شروع به جرایم علیه امنیت
- 209----- 3. 1. 1. 2. 4 مجازات شرکت در جرایم علیه امنیت
- 210----- 4. 1. 1. 2. 4 مجازات معاونت در جرایم علیه امنیت
- 211----- 5. 1. 1. 2. 4 مجازات سردستگی در جرایم علیه امنیت
- 212----- 2. 1. 2. 4 حریق و انفجار
- 212----- 1. 2. 1. 2. 4 مجازات مباشرت در حریق و انتحار
- 213----- 2. 2. 1. 2. 4 مجازات شروع به حریق و انتحار
- 213----- 3. 2. 1. 2. 4 مجازات شرکت و معاونت در حریق و انفجار
- 214----- 3. 1. 2. 4 اقدام‌های تروریستی
- 214----- 1. 3. 1. 2. 4 مجازات مباشرت در جرایم تروریستی
- 215----- 2. 3. 1. 2. 3 مجازات شروع به جرایم تروریستی
- 215----- 3. 3. 1. 2. 4 مجازات شرکت و معاونت در جرایم تروریستی
- 216----- 2. 2. 4 عوامل تخفیف و تشدید مجازات‌ها
- 217----- 1. 2. 2. 4 موجبات تشدید مجازات
- 218----- 1. 1. 2. 2. 4 تعدد جرم
- 219----- 2. 1. 2. 2. 4 تکرار جرم
- 221----- 2. 2. 2. 4 موجبات تخفیف مجازات
- 222----- 1. 2. 2. 2. 4 عفو شخص یا مقام صلاحیت‌دار

223	4. 2. 2. 2. همکاری در کشف جرم
224	4. 2. 2. 3. وضعیت و حالات خاص مجرم
224	نتیجه
225	فهرست منابع
225	منابع عربی
225	قرآن کریم
233	منابع قانونی
233	مجلات و سایت‌ها

کلیات

مقدمه

تحلیل جنگ‌های ناهم‌تراز از سوی قدرت‌های برتر و حکومت‌های زیاده‌خواه بر دولت‌ها و گروه‌های ضعیف از یک‌سو و گسترش تفکر تکفیر و خشونت از سوی دیگر موجب شده است که طرف‌های ضعیف برای ضربه زدن به حریف قدرت‌مند به شیوه‌های غیر معمول روی بیاورند. بی‌تردید عملیات انتحاری خواه مشروع باشد یا نا مشروع، زمانی به کار گرفته می‌شود که دیگر شیوه‌های مبارزاتی کارایی لازم و مطلوب را نداشته باشد. عملیات انتحاری همان‌گونه که معلول جنگ‌های نامتقارن و بیانگر ضعف طرف انتحار کننده می‌باشد، با توجه به هزینه نسبتاً اندک و جنبه غافلگیری و دقت فوق‌العاده‌ای که دارد، می‌تواند تهدید بزرگی برای طرف قدرت‌مند به حساب آید.

قبل از حمله آمریکا به طالبان نیز گروه‌های جهادی در افغانستان نبردهای خونینی را به یادگار گذاشتند، ولی عملیات انتحاری زمانی در این کشور به یک شیوه مبارزاتی تبدیل شد که نیروهای جهادی برای سرنگون کردن طالبان با نیروهای خارجی متحد گردیده، توازن قدرت را به نفع خود تغییر دادند. در مقابل، طالبان با استفاده از پوشش‌های دینی و حمایت‌های برخی از کشورها، برای تدریس و ترویج اندیشه انتحاری مدارس را در داخل مرزهای پاکستان و برخی از ولایات افغانستان به صورت جدی‌تر تحت پوشش و حمایت قرار دادند.

علمای اسلامی اعم از شیعه و سنی اگرچه همواره در برابر عملیات‌های انتحاری و هدف قراردادن افراد بی‌دفاع در افغانستان و سایر بلاد موضع قاطعانه اتخاذ کرده‌اند، ولی وجود نماهای متحجر و نا آگاه از یک طرف و جواز کشتن خود برای کشتن دشمن مهدورالدم در شرایط خاص و استثنایی از طرف دیگر، فضا را برای تشخیص عملیات انتحاری مشروع از نا مشروع کدر نموده است و از این رهگذر بسیاری از نوجوانان و جوانان به دام کسانی که در کسوت دین اغراض و اهداف غیر دینی را دنبال می‌کنند، گرفتار آمده‌اند. در هر حال رسالت دینی و هدایتگری عالمان دینی می‌طلبد که با استفاده از فرصت‌های موجود صدای رحمانیت و هم‌پذیری دین را به گوش همگان برسانند.

از این‌که عملیات‌های انتحاری با داعیه جهاد و شهادت طلبی صورت می‌گیرد، نوشته پیش رو پژوهشی است برای سنجش عملیات‌های انتحاری با معیارهای دینی و آرای فقهای اسلامی تا شاید چراغی باشد فراروی کسانی که جویای حقیقت‌اند و در دام جهالت اسیر شده‌اند نه برای آنان که قرآن با کمال ناامیدی از هدایت‌شان، در وصف‌شان فرموده است: «لَهُمْ قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا».

تخریب چهره اسلام و مسلمین در سطح جهان، به ویژه دنیای غرب از دیگر پیامدهای عملیات انتحاری است. دشمنان اسلام که از هر فرصت و ابزاری برای تخریب چهره رحمانی اسلام بهره می‌جویند، با آنکه می‌توان دست حمایت‌شان را روی سر گروه‌های تروریستی به وضوح مشاهده کرد، رفتارهای ضد انسانی عاملان انتحار را برای ستیزه جویی با اسلام به تمام دنیا منتشر و مخبره می‌کنند. این قلم کوشیده است تا این واقعیت را مبرهن سازد که اسلام هرگز ریختن خون و تزییع مالی را به ناحق روا نمی‌دارد. همان‌گونه که پیروانش را از ستم‌پذیری و سکوت در برابر تجاوز به شدت برحذر می‌دارد.

اینک با تبدیل شدن عملیات انتحاری به یک شیوه مبارزاتی کارآمد و تجربه شده در میان طرفداران انتحاری در بسیاری از کشورها و باگذشت بیش از یک دهه از تاریخچه عملیات انتحاری در افغانستان، دیگر عملیات انتحاری یک شخص یا یک تیم نیست که بتوان او را به راحتی از بین برد، عاملان انتحاری با استفاده از پوشش دین و مذهب، قداست و جهالت را در هم آمیخته این شیوه مبارزاتی را به یک تفکر تبدیل کرده‌اند و تفکر را نمی‌توان تیر باران کرد. باید برای از بین بردن تفکر انتحاری کارهای زیر بنایی و اساسی انجام داد. دولت و علمای دین به عنوان دو قطب قدرت و هدایت جامعه سزاوارترند تا بار مبارزه با تفکر انتحاری و خشونت را به دوش کشند. مبارزه با تفکر انتحاری به نحوی مبارزه با مهم‌ترین چالش فراروی دولت و ملت افغانستان که همان اندیشه تندروی و خشونت باشد به حساب می‌آید. نهادهای فرهنگی، امنیتی و حقوقی دولت شایسته است برای ریشه کن کردن پدیده انتحاری اقدامات زیر را در دستور کار قرار دهند؛